

D R E P T U L

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APĂRE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. WEITANL

N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SECRETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Vespasian V. Pella. — *Specula ilicită de monete.*

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de Casație și Justiție, Secția I.* — Responsabilitate civilă. — Sechestrul. — Custode. — Disparația lucrului sechestrat. — (Const. Groșereanu cu Mihail Groșereanu).

Tribunalul Ilfov, Secția II Com. — Competință. — Stat străin. — Acte private. — Naționali în proces cu streinii. — Art. 13 c. civ. — (Banca Română de Comerț din Praga cu Statul Polon).

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ. — *Casația Franceză.* — Rezoluțiune. — Contract sinalagmatic. — Forță majoră. — Clauză rezolutorie tacită. — Efecte.

Specula ilicită de monete

(Urmare și Sfârșit)

Să trecem însă la alte specule, cari sunt mult mai periculoase și cari lovesc direct în starea financiară și în creditul statului.

În timpul și mai ales în urma războiului, monetele naționale ale diferitelor state, au suferit scăderi sau suiri valutare în raport cu situațiunea specială în care se găsea fiecare stat. Dela o zi la alta, ne găsim în fața unor scoborări sau suiri importante, cari dau putința unor anumite persoane sau instituțiuni financiare să profite de această situațiune spre a realiza beneficii exagerate cari sunt cu totul nelegitime și anormale.

Din seria faptelor dăunătoare în legătură cu specula monetelor, unele intră în prevederile legii din 24 Decembrie 1916, de oarece această lege, după cum am văzut, nu pedepsește numai pe acei cari au acaparat moneta mărunță, dar și pe acei cari au cumpărat, vândut, cedat sau cari vor fi încercat de a cumpăra, vinde sau ceda orice fel de monedă având curs legal în România, pe un preț mai mare sau mai mic, decât valoarea lor legală. Cam aceleași sunt și dispozițiunile legii franceze din 12 Februarie 1916, (Jour. Off. 13 Februarie 1916), care spune: *Toute personne convaincue d'avoir acheté, vendu ou cédé,*

d'avoir tenté ou proposé d'acheter, de vendre ou de céder des especes et monnaies nationales, à un prix dépassant leur valeur légale ou moyennant une prime quelconque, sera condamnée à une peine de six jours à six mois d'emprisonnement et à une amende de cent francs à cinq mille francs (100 à 5000 fr.) ou à l'une de ces deux peines seulement.

Acesta este al doilea delict stabilit de legea din 24 Dec. 1916, pe care îl găsim și în legislațiunea franceză și care după cum vom vedea nu trebuie confundat cu primul delict a cărui elemente le-am stabilit mai sus.

Elementele acestui de al doilea delict sunt următoarele: 1) Un fapt material de vindere-cumpărare sau cedare. 2) Aceste operațiuni să aibă de obiect monete având curs legal în România. 3) Cedarea, vinderea sau cumpărarea să fi fost făcute pe un preț mai mic sau mai mare decât valoarea legală a monetelor. (Textul francez, spre deosebire de cel român, prevede numai vinderea, cumpărarea sau cedarea pe un preț mai mare). 4) Intențiunea delictuoasă. Ceeace trebuie reținut însă, este faptul că în ambele legi, atât în cea română cât și în cea franceză tentativa este pedepsită.

Așa dar, spre deosebire de primul delict care este privitor la sustragerea din circulațiune a *monetei mărunte*, acest de-al doilea delict are în vedere *orice fel de monedă* având curs legal în România, — a cărei vindere, cedare sau cumpărare, pe un preț mai mic sau mai mare decât valoarea sa legală este considerată ca o infracțiune.

Legiuitorul, când e vorba de acest ultim delict, nu amintește de acapărare. S'ar putea deci susține că *acaparatorii oricărei monete*, având curs legal în România, pot fi pedepsiți în virtutea acestei legi?

Spre a răspunde la această chestiune — să începem prin a vedea ce a urmărit legiuitorul din 1916 în momentul când a stabilit acest de-al doilea delict, și dacă a avut în vedere acapărarea oricărei monete

cu un curs legal — sau dacă s'a mărginit să reprime numai acapararea monetei mărunte care după credința noastră constituie primul delict pe care l'am analizat.

Dacă ținem seamă de lucrările preparatorii și mai ales de discuțiunile cari au avut loc în jurul legii franceze din 12 Dec. 1916, lege pe care o găsim aproape reprodușă în textul românesc care stabilește cel de-al doilea delict — ne vom da seama că legiuitorul francez și deci și legiuitorul nostru, au avut în vedere în momentul stabilirii acestui delict, pe acei cari cumpără, vând sau cedează orice fel de monetă pe un preț mai mare sau mai mic, făcând plata însă în aceeași monetă națională.

Prin aceste dispozițiuni s'a căutat să se lovească mai ales în acei cari, spre a avea o anumită monetă, de exemplu hârtii de 5 sau 20 lei, sau monete românești de argint sau nichel, — dădeau acelor cari le făceau vânzarea, un preț mai mare (*tot în monetă românească*), decât acel al valorii legale, a monetelor ce le obțineau. Deci legea lovește și în acel care vinde și în acel care cumpără. Acelaș lucru se întâmplă și în Franța. Legea din 12 Februarie 1916 este aplicată, referindu-ne la unele cazuri concrete din jurisprudența franceză, acelor indivizi cari cumpără sau vând monete de argint pe un preț mai mare decât acel al valorii lor legale. De exemplu: pentru 100 franci argint dau 150 franci hârtie monetă, și aceasta în scopul de a topi argintul și a-l vinde ca metal sau de a trece moneda metalică în anumite țări cari au valuta ridicată, cum e de pildă Elveția sau Spania, și unde un franc francez în argint este egal cu un peseta spaniol sau un franc elvețian.

În ceea ce privește afirmarea că legea din 24 Decembrie 1916 pedepsește orice acaparare de monetă având curs legal în România, nu credem după analizarea textelor că se poate susține aceasta, de oarece legea vorbește de acaparare *numai* când e vorba de moneda mărunță, de argint, nichel sau de bilete de bancă de 5 lei emise de Banca Națională. Acapararea este unul din elementele constitutive ale primului delict pe care l'am analizat. În a doua dispozițiune a legii, când e vorba de orice moneda, nu se spune nimic de acaparare sau de sustragere din circulație. Acest fragment prevede cu totul alte fapte cari atrag sancțiunea penală, cum ar fi de pildă: cumpărarea, vinderea, cedarea, etc., pe un preț mai mic sau mai mare decât valoarea legală a monetei, și cari dau naștere celui de-al doilea delict stabilit de legiuitorul din 1916.

Dacă legiuitorul nu s'ar fi mărginit în prima parte a legii numai la represiunea acaparării monetei mărunte, — ar fi putut foarte bine în această parte, fiind vorba de monete metalice, să pedepsească și aca-

pararea monetelor românești de aur. Mai mult încă, intențiunea sa de a nu pedepsi decât acapararea monetei mărunte, reese cu evidentă și din dispozițiunea următoare: „Funcționarii mai sus enumărați... sunt autorizați a face perchizițiuni domiciliare ori de câte ori, se va primi vre-un denunț sau vor avea motive serioase să creadă, că în domiciliul celor bănuiți s'ar găsi monete de argint, nichel sau bilete de bancă din cele enunțate mai sus, în cantități mai mari de cât e obicinuit.... (Art. 5 din legea specială asupra măsurilor excepționale).

Aceasta înseamnă că acaparea care este dovedită prin găsirea unei mai mari cantități de monete, nu este luată în seamă, decât în cazul când acea cantitate este reprezentată prin «monete de argint, nichel sau bilete de bancă din cele enunțate mai sus». Aceste bilete nu sunt însă decât acele de 5 lei, emise de Banca Națională, de oarece în cazul contrar legiuitorul n'ar mai fi fost nevoit să facă această *enumerare limitativă*, ci s'ar fi putut mărgini în a spune: «orice fel de monetă având curs legal». Așa dar, legea din 24 Decembrie 1916, nu pedepsește orice fel de acaparare, ci numai *acapararea monetei mărunte*. Acel care acaparează monetă ce nu poate fi considerată ca mărunță — ese din prevederile acestei legi. Aceasta nu înseamnă însă că această lege n'ar putea fi aplicată în cazul când un individ sau o instituțiune financiară, în loc de a se mărgini la o simplă acaparare, ar căuta să speculeze în modul determinat de lege monetele, a căror acaparare rămâne îngăduită.

Aici este locul să vedem dacă speculanții de coroane și de ruble pot cădea sub sancțiunile legii române din 24 Decembrie 1916.

Trebue să precizăm însă dela început, că acești speculanți, dacă se mărginesc la o simplă acaparare a rublelor sau coroanelor, ei rămân îngăduiți, precum nepedepsit ar rămânea și acel care ar strânge în mari cantități hârtie monetă română emisă de Banca Națională de 20, 100, 500 și 1000 lei.

Chestiunea delicată este însă când acești acaparatori au strâns coroanele și rublele în urma unei cumpărări ce a fost făcută pe un preț mai mic sau mai mare decât valoarea legală a monetelor, și în care caz ar putea fi considerați ca autori al celui de-al doilea delict stabilit de legea română din 1916.

Va trebui însă să ne dăm seamă dacă rublele și coroanele puteau fi considerate ca monete având curs legal în România, în modul cum a înțeles legiuitorul din 1916, și să vedem dacă cumpărarea lor cu lei sau cu alte monete străine (lire, franci, etc.), poate fi considerată ca o cumpărare sau cedare pe un preț mai mic sau mai mare decât acel al valorii legale, a acestor ruble sau coroane.

După războiu, unele provincii alipindu-se la alte state, monetele statelor din care făceau parte odinioară aceste provincii, și cari erau în circulațiune, au continuat să aibă curs legal. Așa dar, se poate întâmpla ca în noile state eșite din războiu, să fie mai multe feluri de monete și aceste monete, deși de origine străină, să aibă curs legal, adică obligator. Cursul legal, precum a fost definit, este obligația impusă de lege tuturor cetățenilor unei anumite țări de a primi monetele naționale sau acele cari le sunt legalmente asimilate. Astfel la noi leul are un curs legal în toată România. În noile provincii însă, pe lângă leu, aveau curs legal atât coroanele cât și rublele. Dat fiind însă că între aceste felurite monete, cari toate au curs legal, exista diferențe de schimb, se poate întâmpla ca statul să intervină și să fixeze o normă a acestui schimb până la complectă retragere din circulațiune a monetelor de origine străină cari au un curs legal în noile teritorii.

Astfel, dacă înainte de retragerea din circulațiune a rublelor și coroanelor, s'ar fi hotărât proporțiunea valutară între monetele naționale și monetele de origine străină ale noilor teritorii, ar fi însemnat că ori-ce coroană sau rublă, sunt egale cu atâtea părți dintr'un leu. Dacă de pildă, cursul coroanei stampilate ar fi fost fixat la 0,30 bani, înseamnă că a cumpăra o coroană cu 0,25 bani în loc de 0,30 bani este acelaș lucru, ca și cum pentru 0,30 bani românești ai da 0,25 bani. Or, această operațiune este pedepsită de legea românească, care lovește în acei cari au vândut, cedat sau cumpărat, orice fel de monedă, având curs legal în România, pe un preț mai mare sau mai mic decât valoarea lor legală.

Cu toate acestea, textul de față n'a fost aplicat speculanților de coroane și ruble. De sigur că nu textul este de vină, ci dificultatea se datorează faptului că fixările anterioare a proporțiunei valutare a monetelor noilor teritorii față de leu, n'au avut un caracter general și obligator, ci erau numai niște măsuri de ușurare a operațiunilor diferitelor instituțiuni, la cari se făcea plata atât în monete naționale cât și în monetele de origine străină ale noilor teritorii. Asemenea fixări de valoare a acestor monete față de leu, s'au făcut de către unele instituțiuni, ca armata, căile ferate, etc. Ele n'au avut însă o putere legală care să se impună în ori și ce operațiune.

Acesta este starea actuală a legislațiunei noastre în ce privește specula asupra monetelor.

Singura lege care reprimă această speculă, stabilește așa dar două delictive distincte: primul este delictul de sustragere din circulațiune a monetelor mărunte, care are loc în cele mai dese cazuri prin acaparare,—

iar al doilea este *delictul de speculă ilicită* asupra oricărei monete având curs legal în România și care este caracterizat prin vinderea, cumpărarea sau cedarea monetei pe un preț mai mare sau mai mic decât cel al valorii sale legale, simpla acaparare rămânând îngăduită.

* * *

Dacă ținem seama însă de pericolul speculei asupra monetelor, vom observa că atât legislațiunea română cât și cea franceză sunt cu totul nesatisfăcătoare.

O intervențiune a legiuitorului se impune deci în această chestiune, lărgindu-se din ce în ce cadrul delictelor de speculă ilicită asupra monetelor, și reprimându-se multiplele operațiuni dăunătoare cari în starea actuală a textelor rămân cu totul permise.

Specula asupra monetelor nu va trebui să fie considerată ca ilicită numai în cazul când s'ar manifesta printr'o sustragere din circulație a monetei mărunte sau prin vindere, cumpărare sau cedare pe un preț mai mare sau mai mic decât cel al valorii legale a monetei, ori de câte ori ne vom găsi în fața unor multiple manopere, menite să aducă autorului lor, beneficii nelegitime și cari în acelaș timp sunt dăunătoare pentru finanțele și creditul statului.

Ar putea fi vinovat de acest delict, acel care, personal sau în virtutea delegațiunei ce o are din partea unei societăți, va provoca în țară sau în străinătate, într'un scop de speculă ilicită, scăderea sau suirea cursului monetelor naționale.

În cadrul speculei ilicite asupra monetelor, ar intra coalițiunile, agiotajul, acapararea, specula frauduloasă și chiar nefrauduloasă.

Astfel, după războiu, în noul continent, s'au văzut forme curioase de coalițiuni, între diferitele instituțiuni financiare care aveau de scop să provoace în mod temporar scăderea sau suirea unor anumite monete.

După ce aceste instituțiuni financiare acaparau monetele (monete franceze în acest caz special), se coalizau și aruncau pe piață, pe un curs foarte scăzut, o parte din monetele acaparate, în scopul de a provoca panica și a putea cumpăra pe un curs favorabil și celelalte monete pe cari le dețineau particularii sau alte instituțiuni ce nu intraseră în concertul fraudulos. Pe urmă, avea loc suirea monetelor la cursul normal, iar diferența între aceste două cursuri constituia beneficiul speculanților.

Aceste fapte, pot fi săvârșite în anumite împrejurări chiar de către particulari, cari recurg la aceste mijloace, în scopul de a provoca scăderea sau creșterea cursului monetelor. Deși sunt mai puțin periculoși, presiunea lor se impune totuși.

Însfârșit infracțiunea penală poate să atingă și pe acaparatorii oricăru fel de monedă națională, atât cât

și pe acei cari speculează asupra monetelor prin mijloace frauduloase.

Ținând seama însă de situațiunea economică și financiară a statelor în urma războiului, pe lângă specula ilicită, va fi desigur și o speculă licită care este inerentă acestei situațiuni deosebite și care în nici un caz nu poate fi prohibită.

Astfel moneda, acest instrument de schimb, care în vremuri normale are un curs mai dinainte stabilit, și care nu este supusă nici unei variațiuni importante,—se resimte în urma războaelor, atât cât și în urma altor sguđuri sociale, sau crize economice — fiind supusă de data aceasta unor multiple variațiuni din punct de vedere al cursului, și putând deci forma obiectul unei specule.

Astfel, astăzi o monedă poate avea un curs mai scăzut din cauza unor anumite împrejurări și se poate întâmpla ca mâine aceeași monedă să se ridice datorit altor cauze, cum ar fi de pildă consolidarea finanțelor statului, mărirea creditului său în străinătate, contractări de împrumuturi, etc.

Moneda este în aceeași situație ca ori ce marfă. Ea începe să fie speculată, să se facă în jurul său aceea speculă normală, care nu este decât o prevedere deosebită, prin care un anumit individ caută să vadă posibilitățile de câștig și de pierdere, încercând să aibă cât mai multe beneficii și cât mai puține pagube.

O atare prevedere fiind inerentă ori cărei operațiuni comerciale sau financiare, nu poate fi prohibită.

Aceasta este specula licită.

De îndată însă ce individul recurge la fraudă, la acaparare sau la coalițiune, spre a provoca scăderea sau creșterea valorii monetelor, specula sa devine ilicită, găsindu-ne în fața unei specule ilicite prin acaparare, prin mijloace frauduloase, prin coalițiuni, etc.

Acestea sunt foarte pe scurt, caracterele noului delict ce-ar fi de dorit să-l avem în legislația noastră.

Să trecem acum la sancțiunea acestui delict, la natura pedepselor cu cari ar trebui loviți speculanții de monete.

Desigur că pedepsele stabilite de legea din 24 Dec. 1916 — sunt prea ușoare, Noui și severe sancțiuni se impun deci spre a face ca represiunea să devină exemplară, intimidantă și reformătoare.

Pe de altă parte — chiar din punct de vedere al responsabilității penale — este nevoie de stabilirea unor noi principii și aceasta spre a face ca represiunea să poată stărpi răul dela rădăcină.

Pedepsele delictului de speculă asupra monetelor, vor trebui să fie cu mult mai severe, decât sancțiunile prevăzute în legea din 24 Decembrie 1916.

Astfel, ținând seamă de faptul că doctrina penală modernă, pare dispusă să admită din nou responsabilitatea penală a persoanelor morale cari au o voință proprie, capabilă de a viola legile penale,—credem că în anumite împrejurări s'ar putea stabili pedepse speciale împotriva instituțiilor financiare cari s'au coalizat într'un scop de speculă ilicită, sau cari, fără a fi nevoite, sau fără a avea justificarea unei legitime prevederi financiare,—au acaperat totuși, în mari cantități, monetele cari aveau un curs legal.

Ar fi de dorit deci, ca legiuitorul, pe lângă responsabilitatea autorilor materiali ai infracțiunii, să stabilească și responsabilitatea penală a instituțiilor financiare, în cazul când aceste instituțiuni au săvârșit o speculă ilicită asupra monetelor.

În acest caz justiția va trebui să vadă dacă autorul material al infracțiunii a făcut sau nu specula pentru el însuși. Dacă se va dovedi că a lucrat în numele unei instituțiuni financiare, care i-a ordonat să facă anumite fapte delictuoase,—aceste instituțiuni vor trebui să fie lovite cu pedepse speciale și executabile asupra unor asemenea ființe materiale.

Astfel, ele pot fi pedepsite cu amendă, cu confiscarea monetelor cari au format obiectul speculei ilicite, cu interdicțiunea specială pentru societățile străine, de a mai avea sedii secundare sau reprezentanțe în România, cu o incapacitate specială de a contracta sau de a sta în justiție, etc.

* * *

De sigur că represiunea speculei ilicite asupra monetelor, ca și represiunea speculei ilicite asupra mărfurilor și alimentelor, nu vor putea avea o înrăurire directă asupra stărei anormale creată de războiu.

Legile naturale cari conduc întreaga mișcare economică, sunt adeseori mai presus de voința omului. Ele își reiau mersul normal încetul cu încetul, echilibrând și coordonând diferitele funcțiuni ale organismului social.

Speculele imorale și dăunătoare nu fac decât să agraveze situația prin care trecem. Reprimându-le deci, se înlătură cauzele cari agravează această situațiune.

Restabilirea ordinii economice și financiare nu privește însă pe penalist. De aceea, lăsăm această delicată chestiune în sarcina economiștilor și financiarilor cari sunt chemați să le rezolve.

Ceeace nu trebuie însă să uităm, este că pedeapsa, în chestiunea complexă a speculei ilicite asupra monetelor, are și o funcțiune morală. Ea are în vedere sentimentul acelei mulțimi anonime, care suferă, care se luptă, care poartă povara vitregiei timpurilor prin cari trecem, și căreia i se va de o mare satisfacție pedepsindu-se speculanții și acaparatorii, a căror victime suntem cu toții, dela stat și până la cel mai umil cetățean al acestei țări.

Vespasian V. Pella

Profesor supl. de drept penal la
Facultatea Juridică din Iași.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASATIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIA I

Audiența dela 6 Octombrie 1920

Președinția d-lui G. V. Buzdugan, președinte

Const. Groșereanu cu Mihai Groșereanu.

RESPONSABILITATE CIVILĂ. — SECHESTRU. — CUSTODE. — DISPARIȚIA
LUCRULUI SECHESTRAT. — ART. 1633 C. CIV. ȘI 423 PR. CIV.

Custodele este responsabil de paza lucrului pus sub sechestru nu numai față de creditorul urmăritor, ci și față de debitor, astfel că, dacă creditorul a fost achitat de creanța sa, debitorul în caz de dispariția lucrului sechestrat are acțiune directă în contra custodelui căruia i-a fost încredințat spre pază lucrul sechestrat.

No. 417. — Casată, în urma recursului făcut de Const. Groșereanu, sentința Tribunalului Gorj No. 30/919 dată în proces cu Mihai Groșereanu,

S'a cetit raportul făcut în cauză de d-l consilier V. Bossy.

S'au ascultat: d-l avocat P. Poni în dezvoltarea motivului de casare și d-l avocat Chiriacescu în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare tras din violarea și greșita aplicare a art. 423 pr. civ. și art. 1633 și 998 din c. civ.:

Având în vedere sentința supusă recursului din care rezultă că C. Groșereanu, recurentul de azi, în

calitate de creditor al d-lui M. Groșereanu, intimat în recurs care și obține executarea creanței sale și urmărind pe debitor, fi sechestrază și ridică, între altă avere, și o cantitate de grâu pe care o dă în custodia lui Gh. Suiu;

Că, acesta înstrăinând averea sechestrată, M. Groșereanu, după ce achită creanța creditorului său C. Groșereanu, îl chiamă în judecată pentru a fi obligat să-i restituie în natură cantitatea de grâu sechestrată sau în caz contrar să-i plătească suma de 535 lei costul grâului, acțiune care a fost respinsă de Tribunalul Gorj, prin sentința atacată cu recurs;

Având în vedere că, pentru a respinge mijlocul de apărare invocat de recurent, care a susținut că în calitate de creditor urmăritor nu este răspunzător față de debitor, pentru înstrăinarea averii sechestrată de către custode, răspunzător fiind custodele însuși, care a înstrăinat acea avere, Tribunalul motivează, întemeindu-se pe dispozițiile art. 1633 c. civ. care prevede că depozitul judiciar dă naștere la obligațiunii reciproce între sechestranti și depozitari, că în speță raporturi juridice nu s'au putut stabili decât între sechestrantul C. Groșereanu și custodele depozitar G. Suiu;

Că, întru cât art. 422 pr. civ. prevede că custodele este ținut să răspundă de orice pagubă ce va aduce creditorului din cauza neglijenței sale, din coroborarea acestor texte de lege, rezultă că raporturi juridice și prin urmare acțiune de răspundere nu poate avea loc decât între creditorul sechestrant și depozitarul custode, de unde urmează că debitorul nu poate avea acțiune în caz de disparițiunea depozitului, decât contra creditorului, cu atât mai mult cu cât în speță depozitul a fost luat după cererea creditorului din păstrarea debitorului și dat în păstrarea custodelui;

Considerând că, în conformitate cu dispozițiunile art. 1633 c. civ. custodele fiind obligat să dea de față depozitul pentru vânzare spre indestularea sechestrantului, ori spre a-l restitui părții dela care s'a sechestrat în caz de revocațiune a sechestrului, de aci rezultă o îndoită răspundere a custodelui: față de creditorul urmăritor pentru indestularea creanței sale și față de debitor, căruia urmează să-i restituie lucrul sechestrat în caz de revocațiunea sechestrului.

Că, în speță, din sentința atacată cu recurs, rezultând că creditorul urmăritor a fost indestulat de

creanța sa și că averea sechestrată a fost înstrăinată de custode, în această situațiune debitorul urma să ceară custodelui restituirea lucrului sechestrat, astfel că instanța de fond hotărând în speță că debitorul nu poate avea acțiune în caz de disparițiunea averii sechestrate, decât contra creditorului, prin acest mod de a judeca violează dispozițiunile art. 1633 c. civ., aceasta cu atât mai mult cu cât faptul creditorului urmăritor de a cere schimbarea depozitului averii sechestrate din păstrarea debitorului în aceia a unui custode, constituie exercițiul unui drept, iar nu o culpă care să atragă răspunderea creditorului, în caz de înstreinarea de către custode a averii sechestrate, astfel că motivul de recurs este întemeiat.

Pentru aceste motive, casează.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA II COMERCIALĂ

Audiența dela 18 Octombrie 1920

Președinția d-lui C. Zătreanu, judecător

Banca Română de Comerț din Praga cu Statul Polon.

COMPETINȚĂ. — STAT STRĂIN. — ACTE PRIVATE. — NAȚIONAL. — COMPETINȚA TRIBUNALULUI ROMÂN DE A STATUA ÎN PRICINILE DINTRE UN NAȚIONAL ȘI UN STAT STRĂIN ÎSVORĂTE DIN ACTE PRIVATE SAU COMERCIALE. — ART. 13 C. CIV.

Dispozițiunile art. 13 c. civ., care permite cetățeanului român de a chema în judecată înaintea instanțelor naționale pe debitorul străin, se aplică nu numai când românul acționează în judecată pe particularul străin debitor al său, ci și atunci când acționează în justiție pe un Stat sau suveran străin în aceiași situație, debitor al său, pentru acte pe care statul străin le-ar face, nu ca putere publică, ci pentru acte pe care le-ar putea face orice particular, acte private.

No, 7772. — Respins ca nefundat incidentul de incompetență ridicat de Ministerul de Finanțe, Regia Monopolului Statului Polon, în proces cu Banca Română de comerț din Prag.

S'au ascultat d-nii avocați Petrescu-Comnen pentru Statul Polon și Petrovici din partea Băncii Române de comerț și credit din Praga.

Tribunalul,

Având în vedere excepția ridicată de Statul Polon, prin reprezentantul său, că Tribunalele Române ar fi necompetente să judece diferendul dintre el și Banca Română de comerț și credit din Praga, cu sediul în București, fiindcă prin această citare în instanță s'ar aduce o știrbire suveranității Statului Polon și că art. 13 c. civ. român nu vorbește decât de streinul persoană fizică, care poate fi chemat înaintea Tribunalelor Române pentru neîndeplinirea obligațiunilor sale față de un român și prin aceasta nu se înțelege statul strein.

Considerând că, art. 13 c. civ. român (art. 14 cod. civ. fr.) care a fost înscris cu violațiunea principiului de echitate „actor sequitur forum rei“, și permite cetățeanului român de a chema în judecată înaintea instanțelor naționale pe debitorul strein, și care este așezat în cartea I, titlul I, despre persoane, a codului civil, trebuie înțeles că românul poate acționa înaintea Tribunalelor române, atât pe particularul străin debitor, cât și pe Statul sau suveranul strein în aceiași situație, debitorul său, pentru acte pe care Statul strein le-ar face, nu ca putere publică, ci acte pe care le-ar putea face orice particular, acte private.

Căci, în adevăr, ce sunt statele, decât persoane morale fără îndoială — și cel puțin persoane ca și societățile streine, asupra cărora jurisprudența în mod constant convine să se aplice textul nostru, așa că nu s'ar putea susține că art. 13 intervine pentru imunitatea de jurisdicție a Statului Polon în raporturile sale contractuale cu cetățenii români.

Rămâne de examinat a se vedea dacă suveranitatea statului polon este compromisă prin faptul că a fost adusă înaintea instanțelor judecătorești române.

Considerând că principiul neatârării reciproce a statelor este bazat pe dreptul ginților și statele, ori care ar fi întinderea sau puterea lor, sunt reputate ca fiind între ele suverane sau egale juridicește.

Considerând că din această egalitate a statelor între ele, unul nu poate judeca pe celălalt, dreptul de jurisdicție fiind un atribut al puterii suverane, această acțiune fiind contrarie și adagiului juridic «Par in parem non habet jurisdictionem».

Consi lerând că, în principiu, un stat suveran ar fi atins în suveranitatea lui, în independența lui, dacă

o autoritate străină, dacă un guvern sau judecător străin, ar avea acțiune asupra lui în orice fel de contestațiuni.

Având în vedere că orice stat trebuie considerat sub două aspecte rezultate din trebuințele și îndatoririle lui:

a) Statul care face acte publice, acte de suveranitate, de guvernământ „jure imperii”, rezultat al nevoilor politice; și b) Statul care face acte civile, acte de gestiune, cumpără, vinde, face tot felul de tranzacțiuni „jure private”, ca rezultat al măririi atribuțiilor și cerințelor statului modern, această ultimă activitate făcând pe stat să nu se deosebască de particular. Criteriul de a distinge astfel de acte este a le considera după natura lor, iar nu după scopul ce urmăresc.

Considerând că, dacă statul străin este acționat în România pentru un act de guvernământ, de administrație, acte care ar angaja suveranitatea sa, incompetența Tribunalului român se impune ca fiind de ordine publică, căci dacă actele făcute «jure imperii» de statul străin, ar fi supuse controlului puterii străine și chiar dacă aceste fapte ar aduce vreun prejudiciu interesei private ale unui național, principiul independenței statelor n'ar mai fi respectat.

Pe de altă parte, Tribunalul român este competent să judece actele pe care le-ar face statul străin contractând cu un român, făcând acte civile sau comerciale, acte «jure gestionis», care n'ar interesa întru nimic suveranitatea sau independența statului străin, așa că n'ar fi motiv ca statul străin să fie scos din dreptul comun, eliberându-l de controlul judecătoresc în străinătate.

Considerând că, dacă s'ar întâmpla altfel, s'ar crea în mod neexplicabil o situație privilegiată statului român, care nu poate fi supus la alt regim decât al unui simplu particular în raporturile sale juridice și care derivă din capacitatea sa de a contracta.

Apoi nu ar fi de înțeles, cum statul străin care făcând diferite tranzacțiuni, în cazul când s'ar crede îndreptățit să se adreseze Tribunalului nostru spre a-i da câștig de cauză, și tot aceleași Tribunale să fie incompetente spre a-i respinge pretențiunile.

Pe de altă parte, nici un principiu de drept inter-

național nu îndrituiește pe un stat suveran să încheie contracte în străinătate, pe care le-ar respecta dacă le găsește profitabile, și când aceste contracte atrag vreo responsabilitate față de particularul contractant să se lepede de ele.

Așa dar, dacă statul străin a lucrat ca persoană morală, este justițiabil de Tribunalele române cu aceleași titluri și în aceleași cazuri, ca un simplu particular sau altă persoană morală.

Având în vedere că, dacă regula că faptul singur de a fi supus jurisdicției unui Tribunal străin, ar fi contra principiului suveranității statelor, ar fi adevărată, n'ar mai comporta nici o excepțiune. Ori, este unanim admis că cel puțin în materie reală imobiliară, statul străin poate fi chemat înaintea Tribunalului național dacă bine înțeles nu s'ar aduce o atingere suveranității statului străin, și atunci este greu să se admită alt regim în materie personală imobiliară.

Considerând că, statul având nevoie de a face chiar acte de comerț în străinătate, nimeni n'ar mai consimți să contracteze cu o parte care nu-și respectă angajamentele și care ar ridica imunitatea de jurisdicție când ar fi chemat în judecată.

Având în vedere că s'a ridicat obiecțiunea că prin faptul că reclamantul național a contractat cu statul străin, a renunțat implicit la jurisdicțiunea sa firească, la aceasta se poate opune cu același succes că statul străin prin contractarea sa cu intimatul a renunțat tacit la imunitatea sa de jurisdicțiune, fiindcă nimic nu se opune la aceasta.

Considerând, asupra imposibilității de executare a hotărârii Tribunalului național contra statului străin, a obstacolelor materiale ce s'ar opune la executarea acestei hotărâri și a mijloacelor de aducere la îndeplinire, că nimic nu se opune ca particularul câștigător al cauzei să poată urmări bunurile imobiliare sau mobiliare pe care statul străin le ar poseda pe teritoriul unde s'a pronunțat judecata și un sentiment de înalt ordin moral care dictează că un stat care este preocupat de a-și întreține o bună reputație de justiție și de onoare, atât înăuntru cât și în afară, să nu refuze executarea într'o țară proprie a hotărârii prin care este condamnat, hotărâre pronunțată în con-

formitate cu dreptatea de către instanțele streine competente.

Și în această privință Despagnet spune: «Cea mai mare parte din publiciștii moderni și o tendință care se afirmă tot mai mult în jurisprudența diferitelor țări recunoaște că trebuie să existe între state un acord tacit fondat pe un sentiment de bună credință și justiție pentru a se permite acțiunii judiciare contra țărilor streine și suveranilor lor atâta timp cât aceste acțiuni nu compromit independența lor și sunt justificate și prin angajamentul implicit de a executa obligațiunile lor în statul unde au fost chemați în judecată, etc.»

De altfel, puterea de a judeca nu este în funcțiune de executarea hotărârei care poate fi și imposibilă sau numai incompletă și judecătorul nu poate fi preocupat de soarta hotărârei pronunțată.

Curtea de casație belgiană la 14 Iunie 1903 a spus: «Regula de drept al ginților care proclamă independența națiunilor, rezultă din principiul suveranității lor și este fără aplicație atunci când această suveranitate nu este atinsă. — Suveranitatea nu este angajată deoât prin actele politice ale statelor. Aceste acte prin care puterea politică se afirmă, sunt dominate în interior de dreptul constituțional și scapă din pricina separației puterilor controlului autorității judiciare, în afară de teritoriul național sunt dominate de principiile de drept internațional și în acest caz scapă de sub controlul judiciar atât al țării respective cât și în străinătate.

«Statul, în vederea trebuințelor colectivității, poate să dobândească, să posede bunuri, a deveni creditor și debitor, poate face comerț, rezervându-și monopoluri sau direcția serviciilor de utilitate generală.

«Pentru gerarea acestui domeniu, statul nu pune la contribuție puterea publică, dar face ceea ce particularii pot face. Când în această calitate este angajat într'un diferend, după ce a tratat dela egal la egal cu contractantul său, sau și-a asumat o răspundere streină ordinii publice, contestațiunea are de obiect un drept civil de resortul exclusiv al Tribunalelor, etc.»

Considerând că, din împrejurările cauzei, competența Tribunalului român corespunde principiilor de drept internațional și în speță este vorba de o acțiune judiciară, isvorată dintr'un contract intervenit între Direcția Regiei Monopolurilor Statului Polon, pendinte

de Ministerul de Finanțe Polonez și Banca Română de comerț și credit din Praga, cu sediul în București, pentru furnitură de țigări, contract perfect în România și acest contract este făcut de statul Polon în calitate de persoană privată;

Că astfel fiind, incidentul de necompetință cată a fi respins ca nefundat.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător C. Zătreanu, respinge incidentul.

Semnați: C. Zătreanu, D. Olănescu.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CASAȚIA FRANCEZĂ

5 Mai 1920

REZOLUȚIE. — CONTRACT SINALAGMATIC. — FORȚĂ MAJORĂ. — CONDITIE REZOLUTORIE TACITĂ. — APRECIERE SUVERANĂ. — ART. 1184 C. CIV. FR. (ART. 1020 ȘI 1021 C. CIV. ROM.).

În contractele sinalagmatice, obligația uneia din părți are de cauză obligația celeilalte, și reciproc, așa că, dacă obligația uneia nu s'a îndeplinit oricare ar fi motivul, obligația celeilalte devine fără cauză.

Art. 1184 c. civ. fr. (art. 1020 și 1021 c. civ. rom.), care consacră principiul condițiunei rezolutorii tacite în aceste contracte, nu distinge între cauzele de exonerare a convențiilor, și nu admite forța majoră ca piedică a rezoluțiunei în cazul când una din părți nu a satisfăcut obligațiunea sa.

Totuș, când contractul nu conține nici o clauză de rezoluție, aparține tribunalelor de a căuta în termenii contractului și în intențiunea părților, care este întinderea și importanța angajamentului subscris de partea care nu s'a conformat și, în caz de neexecutare parțială, a aprecia, după împrejurările de fapt, dacă această neexecutare prezintă destulă importanță pentru ca rezoluția să fie pronunțată imediat, sau dacă ea nu ar fi suficient reparată prin o condamnare la daune-interese. Și această putere de apreciere e suverană.

(Sirey 6, 1920. Bull. des somm.).

Tabla de materii pe anul 1919 — 1920 fiind apărută și distribuită abonatilor, sunt rugați acei cari nu au primit-o să binevoiască a o cere trimitând și costul abonamentului.